

सन २०२४-२५ मध्ये अन्न व पोषण सुरक्षा-
अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता
तिन्ही प्रवर्गासाठी (सर्वसाधारण,
अनु.जाती, अनु.जमाती) पहिल्या हप्त्याचा
एकूण रु. १६९२३.३३३३३ लाख निधी
वितरीत करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : अपोसु-२०२५/प्र.क्र.०६/४अ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : १६ जानेवारी, २०२५

संदर्भ:-

१. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३१/१७-अ, दि.१९/०८/२०१७
२. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-०९१९/प्र.क्र.२२१/१४-अ, दि.०८/११/२०२०
३. शासनाचे पत्र क्र.सीएसएस-२०२४/प्र.क्र-१२/२-अ, दि.१३/०५/२०२४
४. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र.राखातेअ-२०२४/प्र.क्र.४४/४-अ, दि.०७/०६/२०२४
५. वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.२५/०७/२०२४
६. वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८८/अर्थ-३, दि.१५/१०/२०२४
७. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन परिपत्रक क्र.बीयुडी-२०२४/प्र.क्र.६९/अर्थ (विधयो),
दि.१८/१०/२०२४
८. आदिवासी विकास विभाग शासन परिपत्रक क्र.बीयुडी-२०२४/ प्र.क्र.०२/ कार्यासन-६,
दि. १८/१०/२०२४
९. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. ०४/२३/२०२४-KY, दि.१९/११/२०२४.
१०. कृषि आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र.वि.प्र.२/रा.खा.ते.अ./अनुमा./प्र.क्र.०५/१६५(र)/२४, दि.२७/११/२०२४

प्रस्तावना :-

सन २०२४-२५ करिता अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता एकूण रु.३३८४९.०९१ लाखाच्या (सन २०२३-२४ च्या प्रलंबित दायित्वासह) वार्षिक कृति आराखड्यास राज्य स्तरीय समितीने संदर्भांकित दि. १३ मे, २०२४ च्या शासन पत्रान्वये मंजूरी दिली आहे. सदर कृती आराखड्यास दि.०७ जून, २०२४ च्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे.

सन २०२४-२५ करिता केंद्र शासनाने तिन्ही प्रवर्गांकरिता (सर्वसाधारण, अनु.जाती, अनु.जमाती) अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता पहिल्या हप्त्यापोटी एकूण केंद्र हिश्याचा रु.१०१५४.०० लाख निधी संदर्भाधीन दि.१९/११/२०२४ अन्वये वितरीत केलेला आहे. त्याअनुषंगाने कृषि आयुक्तालयाच्या मागणीप्रमाणे, तिन्ही प्रवर्गांकरिता अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता प्राप्त झालेला केंद्र हिश्याचा रु. १०१५४.०० लाख व राज्य हिश्याचा रु.६७६९.३३३३३ लाख असा एकूण रु. १६९२३.३३३३३ लाख इतका निधी (प्रलंबित दायित्वासह) वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:

सन २०२४-२५ करिता अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत, अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता तिन्ही प्रवर्गांसाठी केंद्र व राज्य हिस्स्याचा एकूण रु.१६९२३.३३३३३ लाख (एकशे एकोणसत्तर कोटी, तेवीस लाख, तेहत्तीस हजार, तीनशे तेहत्तीस रुपये फक्त) निधी (प्रलंबित दायित्वासह) या शासन निर्णयान्वये आयुक्त (कृषी) पुणे, यांना उपलब्ध करून देण्यात येत आहे, सदर निधीपैकी केंद्र व राज्य हिस्स्याच्या वितरीत निधीचे विवरण पुढीलप्रमाणे :-

(रु.लाखात)

अ.क्र.	पिके	केंद्र हिस्सा (६० टक्के)	राज्य हिस्सा (४० टक्के)	एकूण
१	अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिके	१०१५४.००	६७६९.३३३३३	१६९२३.३३३३३

२. अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत, अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता तिन्ही प्रवर्गांचा (सर्वसाधारण, अनु.जाती, अनु.जमाती) केंद्र व राज्य हिस्स्याचे प्रवर्गनिहाय निधी वितरण पुढीलप्रमाणे:-

(रु.लाखात)

अ. क्र.	पिक	सर्वसाधारण			अनु. जाती			अनु. जमाती			एकूण		
		केंद्र हिस्सा	समरूप राज्य हिस्सा	एकूण	केंद्र हिस्सा	समरूप राज्य हिस्सा	एकूण	केंद्र हिस्सा	समरूप राज्य हिस्सा	एकूण	केंद्र हिस्सा	समरूप राज्य हिस्सा	एकूण
	लेखाशीर्ष	२४०१४६१४	२४०१४२३४	—	२४०१४१०५	२४०१४११४	—	२४०१४५५७	२४०१४५६६	—	—	—	—
१	भात	२१३.७२०००	१४२.४८०००	३५६.२००००	३२.०२०००	२१.३४६६७	५३.३६६६७	२५.३७०००	१६.९१३३३	४२.२८३३३	२७१.११०००	१८०.७४०००	४५१.८५०००
२	गहू	६३.२४०००	४२.१६०००	१०५.४००००	९.४७०००	६.३१३३३	१५.७८३३३	७.५१०००	५.००६६७	१२.५१६६७	८०.२२०००	५३.४८०००	१३३.७००००
३	कडधान्य	३६५५.२१०००	२४३६.८०६६७	६०९२.०१६६७	५४७.४८०००	३६४.९८६६७	९१२.४६६६७	४३४.६४०००	२८९.७६०००	७२४.४००००	४६३७.३३०००	३०९१.५५३३४	७७२८.८८३३४
४	TRFA - कडधान्य	३१२.१७०००	२०८.११३३३	५२०.२८३३३	४६.७७०००	३१.१८०००	७७.९५०००	३७.०७०००	२४.७१३३३	६१.७८३३३	३९६.०१०००	२६४.००६६६	६६०.०१६६६
५	भरडधान्य	२३८.५३०००	१५९.०२०००	३९७.५५०००	३५.७४०००	२३.८२६६७	५९.५६६६७	२८.३२०००	१८.८८०००	४७.२००००	३०२.५९०००	२०१.७२६६७	५०४.३१६६७
६	पौष्टिक तृणधान्य	३२६१.७९०००	२१७४.५२६६७	५४३६.३१६६७	४८८.६७०००	३२५.७८०००	८१४.४५०००	३८७.२९०००	२५८.१९३३३	६४५.४८३३३	४१३७.७५०००	२७५८.५००००	६८९६.२५०००
७	कापूस	१५६.८९०००	१०४.५९३३३	२६१.४८३३३	२३.५००००	१५.६६६६७	३९.१६६६७	१८.६३०००	१२.४२०००	३१.०५०००	१९९.०२०००	१३२.६८०००	३३१.७००००
८	ऊस	१०२.४५०००	६८.३००००	१७०.७५०००	१५.३५०००	१०.२३३३३	२५.५८३३३	१२.१७०००	८.११३३३	२०.२८३३३	१२२.९७०००	८६.६४६६६	२१६.६१६६६
	एकूण	८००४.०००००	५३३६.०००००	१३३४०.०००००	११९९.०००००	७९९.३३३३४	१९९८.३३३३४	९५१.०००००	६३३.९९९९९	१५८४.९९९९९	१०१५४.०००००	६७६९.३३३३३	१६९२३.३३३३३

३. अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत, अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता उपलब्ध करून देण्यात आलेला केंद्र हिश्याचा रु.१०१५४.०० लाख (एकशे एक कोटी, चोपन्न लाख फक्त) निधी व राज्य हिश्याचा रु.६७६९.३३३३३३लाख (सदुसष्ट कोटी, एकोणसत्तर लाख, तेहत्तीस हजार, तीनशे तेहत्तीस फक्त) खालील लेखाशिर्षांतर्गत सन २०२४-२५ करिता अर्थसंकल्पित करण्यात आलेल्या तरतुदीतून खर्ची टाकावा.

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
सर्वसाधारण	मागणी क्रमांक डी-३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (१०२) अन्नधान्य पिके (००) (२५) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (केंद्र हिस्सा ६०%) (२४०१ ४६१४) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक डी-३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (१०२) अन्नधान्य पिके (००) (३३) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (राज्य हिस्सा ४०%) (२४०१ A२३४) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य
अनुसूचित जाती	मागणी क्रमांक एन-३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (७८९) अनुसूचित जाती उपयोजना (००) (०५) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (केंद्र हिस्सा ६०%) अनुसूचित जाती उपयोजना (२४०१ B१०५), ३३, अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक एन-३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (७८९) अनुसूचित जाती उपयोजना (००) (०६) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (राज्य हिस्सा ४०%) अनुसूचित जाती उपयोजना (२४०१ B११४), ३३, अर्थसहाय्य
अनुसूचित जमाती	मागणी क्रमांक टी-५ २४०१- पीक संवर्धन, ७९६-जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना (पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना), जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना, (०१) (२१) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (केंद्र हिस्सा ६०%) (२४०१ A५५७) ३३, अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक टी-५ २४०१- पीक संवर्धन, ७९६-जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना (पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना), जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना, (०१) (२२) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (राज्य हिस्सा ४०%) (२४०१ A५६६) ३३, अर्थसहाय्य

४. सन २०२४-२५ मध्ये राज्यात सदर अभियानाची अंमलबजावणी व सनियंत्रण करण्याच्या दृष्टीने निधी आहरण व वितरण करणेसाठी पुढीलप्रमाणे नियंत्रण, तसेच, आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहेत.

स्तर	नियंत्रण अधिकारी	आहरण व संवितरण अधिकारी
आयुक्तालय स्तर	आयुक्त (कृषि), कृषी आयुक्तालय, पुणे	सहाय्यक संचालक (लेखा-१) कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे.

५. सदर शासन निर्णयान्वये अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत, अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता उपलब्ध करून दिलेल्या एकूण रु.१६९२३.३३३३३ लाख निधी संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी जिल्हा निहाय वितरीत करावा.
६. या शासन निर्णयान्वये उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या निधीचा तात्काळ विनियोग करण्यात यावा तसेच, निधी विनियोगाच्या अनुषंगाने संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी वेळोवेळी उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास सादर करावे.
७. या शासन निर्णयान्वये वितरीत निधी खर्च करताना, महाराष्ट्र अर्थसंकल्प नियम पुस्तिका व वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिकेमध्ये उल्लेख केलेल्या, तसेच, नियोजन विभाग व वित्त विभागाने निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचना, प्रचलित अटी व शर्तीचे तसेच वेळोवेळी दिलेल्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे.
८. हा शासन निर्णय वित्त विभागाचे शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८८/अर्थ-३, दि.१५/१०/२०२४, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन परिपत्रक क्र.बीयुडी-२०२४/प्र.क्र.६९/अर्थ(विघयो), दि.१८/१०/२०२४ व आदिवासी विकास विभाग शासन परिपत्रक क्र.बीयुडी-२०२४/प्र.क्र.०२/कार्यासन-६, दि.१८/१०/२०२४ नुसार विहीत केलेल्या अटींची पूर्तता होत असल्याने, तसेच, सदर परिपत्रकानुसार या विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.
९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०११६१७११०१२५०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रतिभा पाटील)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति:-

१. मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

२. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
३. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
४. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
५. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
९. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, अकोला.
१०. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे.
११. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
१२. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
१३. महालेखाकार (स्थानिक निकाय लेखा परीक्षा व लेखा), मुंबई.
१४. महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर
१५. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर
१६. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य
१७. सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे
१८. वित्त विभाग (कार्या. व्यय-१ / अर्थसंकल्प - १३), मंत्रालय, मुंबई
१९. निवड नस्ती-४अ